

Fide üretiminde temel kurallar ve parametreler

Автор(и): проф. д-р Стойка Машева, ИЗК "Марица" Пловдив; проф. д-р Винелина Янкова, ИЗК "Марица" в
Пловдив

Дата: 10.02.2024 Брой: 2/2024

Özet

Fide üretimindeki kurallar, ana aşamalar ve parametreler anlatılmaktadır. Sebze yetiştiriciliğinde sağlıklı ve sertleştirilmiş, yüksek kalite göstergelerine sahip fidelerin temini büyük önem taşır. Fidelerin yüksek kalitede olması için hastalık ve zararlılardan arınmış olmaları; iyi gelişmiş kök ve yaprak kütlesine sahip olmaları; dikim sırasındaki olumsuz koşullara dayanıklı olmaları gerekir; üretimleri sırasında İyi Tarım Uygulamalarına uyulmalı ve ayrıca bazı temel kurallar gözetilmelidir. Bu kurallar şunları içerir: özel bir fide üretim biriminin varlığı; üretim için uygun kapların seçimi; uygun bir çeşidin seçimi; yüksek ekim kalitesine sahip, dezenfekte edilmiş tohumlar; iyi hazırlanmış, dezenfekte edilmiş ve yabancı ot tohumlarından arındırılmış, bitkilere uygun bir su-hava ve besin

rejimi sağlayan substratlar; ekim, şaşırtma ve yetiştirme donemi bakımı ile ilgili agroteknik gerekliliklere uyulması.

Hem seralarda hem de açık alanda sebze yetiştiriciliğinde, yüksek kalite gostergelerine sahip sağlıklı ve sertleştirilmiş fide üretimi birincil oneme sahiptir. Kesin standartlar olmamakla birlikte, fideler aşağıdaki özelliklere sahip olduklarında yüksek kaliteli kabul edilirler: hastalık ve zararlı bulunmaması; şaşırtmadan sonra olumsuz bir çevrede hayatta kalma yeteneği; iyi gelişmiş kok sistemi; iyi gelişmiş yaprak kütlesi, yapraklarda kloroz veya nekroz gibi gorsel kusurlar olmaması. Bu tür fidelerin kullanılması, kalıcı yere dikimden sonra en az bir bitki koruma ürünü (BK) uygulamasından tasarruf sağlar. Üretimleri sırasında İyi Tarım Uygulamalarına (İTU) uyulmalıdır. Fide retiminde temel kurallar vardır ve bunlar şunları içerir:

Fide retim Birimi

İTU, fide üretiminin önceki ürünle birlikte seralarda yapılmasına izin vermez, çünkü bitkilerin evre koşullarına ilişkin gereksinimleri farklıdır. Genç bitkiler, eski bitkilerle birlikte tesislerde yetiştirildiğinde, patojenlerin ve zararlıların eski bitkilerden genç fidelere geçme riski vardır. Bu nedenle, üretim özel, izole bir fide üretim biriminde yapılmalıdır. Konum ve yönlendirme, başarılı fide üretimi için çok önemlidir. Gün boyunca güneş tarafından eşit şekilde aydınlatılacak şekilde konumlandırılmalıdır. Genç fideler genellikle abiyotik ve biyotik

strese karşı çok hassastır. Bu nedenle, fide üretim birimi, genç bitkilerin biyolojik gereksinimlerine (ışık, sıcaklık, nem) ve fitosaniter gerekliliklere uygun optimal yetiştirme koşullarını sağlamak için iyi donanımlı olmalıdır.

İyi bir fide üretim birimi, kontrollü sıcaklık ve bağıl neme sahip küçük ayrı bir oda veya bölme olan bir çimlendirme bölümüne sahip olmalıdır. Hava sirkülasyonu, bölme boyunca sıcaklık ve nemin homojen olmasını sağlamak, böylece düzensiz çimlenme ve bitki gelişimini önlemek için önemlidir.

Fide odaları, önceki vejetasyondan kalan bitki artıklarından, yabancı otlardan ve gönüllü bitkilerden ön temizlik yapılır. Fideler tepsilerde, tablalarda veya doğrudan toprak üzerine yerleştirilen saksılarda yetiştiriliyorsa, toprak yüzeyi iyi tesviye edilmelidir. Üzerine, fide kaplarını topraktan yalıtan ve patojenlerin ve zararlıların geçmesine izin vermeyen bir polietilen film serilir.

Tepsilerin toprak seviyesinden ≥ 5 cm yukarıda tutulması için bir yapının varlığı olumlu bir unsurdur. Fidelerin kökleri tepsilerin dışına büyüdüğünde, uçları ölür. Bu şekilde, bitkilerin tepsiler içinde yeni kökler oluşturması teşvik edilir. Bu işlem, köklerin hava ile budanması olarak bilinir.

Fide Üretimi İçin Kaplar

Kaliteli fide üretimi için genellikle kaplar kullanılır, bu da daha homojen büyüme, mükemmel drenaj ve substrat havalandırması, iyileşmiş kök sistemi yapısı, şaşırtma ve dikim sırasında kök sisteminde stres ve kaybın azalması

ve su ve besinlerin daha verimli kullanımı ile sonuçlanır. Fideler için uygun kapların kullanılması önemlidir. Hücre boyutuna, bitkinin kök özelliklerine, istenen fide boyutuna, fide üretim birimindeki mevcut alana ve fidelerin zamanında kalıcı yere dikilme imkanına uygun olmalıdırlar. Tepsiler, hücreli tablalar veya saksılar fide üretiminde en yaygın kullanılan kaplardır. Geniş bir malzeme, hücre boyutu ve hücre şekli yelpazesinde mevcuttur.

Çeşit seçimi fide üretiminin çok önemli bir unsurudur. Yetiştirme dönemi ve süresi, yetiştirme teknolojisi ve çeşit özellikleri (erkencilik, verimlilik, biyotik ve abiyotik çevre faktörlerine dayanıklılık, bitki habitusu, ürün kalitesi) ile uyumlu olmalıdır.

Tohumlar

Orijinal, sertifikalı, dezenfekte edilmiş; kalibre edilmiş ve yüksek ekim kalitesine sahip olmalıdırlar:

- çimlenme %96'nın üzerinde
- çeşit saflığı %98'in üzerinde
- nem %6 – 8

Fide üretiminin başarısını belirleyen ana faktörler, optimal bir besin ortamı, optimal termal, ışık ve sulama rejimleri ile hastalık ve zararlılara karşı doğru şekilde uygulanan profilaksidir.

Топрак Karışımı: İyi hazırlanmış, dezenfekte edilmiş ve yabancı ot tohumlarından arındırılmış olmalıdır. Bitkilere uygun bir su-hava ve besin rejimi sağlamalıdır.

Топрак karışımları şunları yapmalıdır:

- stabil ve sağlıklı bitki büyümesini sürdürmek için kolay erişilebilir besinler sağlamalı;
- uygun nemi tutmalıdır. Fazla su hızla drene olmalı ve sağlıklı bir kök sisteminin oluşumunu teşvik etmek ve fungal patojenlerin varlığını önlemek için uygun havalandırma sağlanmalıdır;
- köklerin tutunması ve gelişimi için uygun bir ortam sağlamalıdır;
- ürün gelişimini ve büyümesini tehlikeye atabilecek patojenler ve yabancı ot tohumları içermemelidir;
- nötre yakın bir pH'a sahip olmalıdır (neredeyse tüm sebze ürünleri için gereklidir);
- su dengesizliğine neden olabilecek ve besin alımını tehlikeye atabilecek aşırı tuzlar içermemelidir.

Fide üretimini organize etmeden önce, yetiştirilen ürünlerin gerekliliklerine uygunluk açısından analiz edilmesi gereken örnek karışımlar geliştirmek gerekir. Bu adım, büyük endüstriyel fide üreticileri için zorunludur. İTU, endüstriyel fide üretimi amaçları için toprak içeren karışımların kullanılmasına izin vermez. Bu uygulamaların hayata geçirilmesi, BKÜ uygulamalarının azalmasına yol açacaktır.

Sık ve şaşırtılmış fideler yetiştirirken, sağlıklı ve yüksek kaliteli fide üretmek için **ekim, şaşırtma ve yetiştirme dönemi bakımı** ile ilgili agroteknik gerekliliklere uyulmalıdır. Bunların daha önemli olanları şunlardır:

Ekim

- Vakumlu ekim makinesi ile ekim, elle ekime kıyasla daha verimlidir. Bu nispeten pahalı bir cihazdır, ancak zaman ve işçilik maliyetlerinden tasarruf sağlar ve birkaç sezon sonra kendini amorti eder. Yuvarlak ve kaplanmış tohumlu ürünlerin ekimi için kullanışlıdır, ancak salatalık ve domates gibi düz ve uzun tohumların ekiminde daha az etkilidir;
- Ekim, tohumların batmasını önlemek için %70 – 75 tarla kapasitesine kadar su ile nemlendirilmiş ve sıkıştırılmış bir substratta yapılır;
- Tohumların sıkı örtülmesine ve karışımın kurumasına izin verilmez, çünkü bu filizlerin anormal uzamasına yol açacaktır. Ortaya çıkan zayıf ve deforme olmuş fideler zararlı saldırısına yatkındır ve BKÜ ile muamele gerektirir;
- Şaşırtma karışımı için gereksinimler, sık fideler için olanlarla aynıdır.

